

I. EGGEN

A. Algemeen

Hoe noemt u :

1. het werktuig dat bestaat uit een raam van balken met tanden in en dat gebruikt wordt om de grond losser, fijner en vlakker te maken, om onkruid te bestrijden of om meststoffen en zaaizaden in de grond te werken ?
2. een eg die bestaat uit één enkel deel ?
3. een eg die bestaat uit
 - a) twee delen die met elkaar verbonden zijn ?
 - b) drie delen die met elkaar verbonden zijn ?
5. een eg die volledig uit hout bestaat ?
6. een eg met vier balken ?
7. een eg met vijf balken ?
8. een eg met zes balken ?
9. een eg die in elke balk vijf tanden heeft ?
10. een eg met houten geraamte en voorzien van ijzeren tanden ?
11. een eg die volledig uit ijzer bestaat ?
12. een eg met lange tanden die vrij ver uit elkaar staan en die vooral voor diepere bewerkingen gebruikt wordt ? (*grove eg*, ...)
13. een eg met kortere tanden die dichter bij elkaar staan en die vooral voor oppervlakkige bewerkingen gebruikt wordt ? (*fijne eg*, ...)
14. Maakt u een onderscheid in benaming tussen de eg die vooral op lichte grond gebruikt wordt en de eg die vooral op zware grond gebruikt wordt ? Zo ja, hoe noemt u dan :
 - a) de eg die op lichte grond gebruikt wordt ?
15. b) de eg die op zware grond gebruikt wordt ?

B. Soorten eggen

Kent u en hoe noemt u :

16. a) de zware rechthoekige eg met vier balken waarin telkens ongeveer vijf tanden zitten en die gebruikt wordt voor diepere bewerkingen ? (ill. 16)
17. b) voor welk werk gebruikt u deze eg ?
18. a) de rechthoekige houten eg met vijf balken die meer en kortere tanden heeft en die voor lichter werk (bv. ineggen van zaad) wordt gebruikt ?

19. b) Waarvoor gebruikt u deze eg ?
20. a) de houten, driehoekige eg met drie balken en 15 à 21 tanden ? (ill. 20)
21. b) Waarvoor gebruikt u deze eg ?
22. a) de houten driehoekige eg met 2 balken en slechts 11 tanden ?
23. b) Waarvoor gebruikt u deze eg ?

Hoe noemt u

24. a) de kleine driehoekige eg die door de landbouwer zelf wordt voortgetrokken en die vroeger op kleine landbouwbedrijven werd gebruikt of nu nog in de moestuin ? (ill. 24) (*lijfeg, handeg, ...*)
25. b) Waarvoor gebruikt u deze eg ?

Kent u en hoe noemt u

26. a) het (driehoekige) houten raam met een plank op waarin korte, houten tanden zitten die schuin achterover gericht zijn ? De boer gaat soms wijdbeens staan op dit werktuig dat in de lichte grond wordt gebruikt (ill. 26) (*oesel, oeselaar, knuister, slepe, ...*)
27. b) Waarvoor gebruikt u deze eg ?

Kent u

28. een houten eg met stompe tanden die tegen de trekrichting staan en die in de zware grond hetzelfde werk verricht als de vorige eg. Deze eg kan driehoekig of vierkantig zijn. Hoe noemt u dergelijke
a) driehoekige eg ?
29. b) vierhoekige eg ?
30. Waarvoor gebruikt u deze eg ?
31. Kent u en hoe noemt u de trapeziumvormige houten eg met vooraan een klein wielletje die bij de teelt van rapen wordt gebruikt ? (ill. 31)
32. Hoe noemt u
a) de eg die bestaat uit verschillende delen in zigzagvorm die aan één balk gekoppeld zijn ? (ill. 32)
33. b) Voor welk werk gebruikt u deze eg ?
34. Kent u en hoe noemt u
a) de eg die dezelfde vorm heeft als de vorige maar waarvan de rijen tanden scharnierend kunnen bewegen ten opzichte van elkaar ? (ill. 34)
35. b) Waarvoor gebruikt u deze eg ?
36. Kent u en hoe noemt u
a) de eg waarvan de stand van de tanden verstelbaar is door middel van een hefboom die naar achteren of naar voren verplaatst kan worden ? (ill. 36)
37. b) Waarvoor gebruikt u deze eg ?

38. Kent u en hoe noemt u
 - a) de eg met zeer veel tanden die beweeglijk met elkaar verbonden zijn zodat ze goed alle oneffenheden volgen ? (ill. 41 en 43)
39. b) Waarvoor gebruikt u deze eg ?
40. c) Hoe zegt u : werken met die eg ?
41. Van deze eg bestaan er 2 types :
 - a) een type waarbij elke tand een apart deel vormt dat beweeglijk aan de ernaast gelegen tanden verbonden is. Kent u en hoe noemt u dit type ? (ill. 41)
42. b) Waarvoor gebruikt u deze eg ?
43. c) een type waarbij elk deel uit 2 tanden bestaat en waarbij de tanden dus 2 aan 2 beweeglijk aan elkaar verbonden zijn. (Dit type heeft meer tanden dan het vorige.) Kent u en hoe noemt u dit type ? (ill. 43)
44. d) Waarvoor gebruikt u deze eg ?
45. Kent u en hoe noemt u
 - a) de eg die bestaat uit een aaneenschakeling van ijzeren schakels en die vooral gebruikt wordt op weiland om molshopen open te slepen of mest te verdelen, maar ook op bouwland om bv. stoppels bijeen te slepen of het land fijn en gelijk te slepen, enz. (ill. 48 en 50) (*kettingeg, kludde, klurre, ...*)
46. b) Waarvoor gebruikt u deze eg ?
47. c) Hoe zegt u : werken met die eg ?
48. Van deze eg bestaan er 2 types :
 - a) een type waarbij 3 tanden één geheel vormen met de schakel doordat ze uit één stuk gegoten zijn. (Bij slijtage van de tanden moet dus telkens een hele schakel vervangen worden.) (ill. 48)
49. b) Waarvoor gebruikt u deze eg ?
50. c) een type waarbij de stalen tanden met boutjes aan de schakels bevestigd zijn. Deze tanden kunnen dus bij slijtage vervangen worden. Kent u en hoe noemt u dit type ? (ill. 50)
51. d) Waarvoor gebruikt u deze eg ?
52. Kent u en hoe noemt u de zeer lichte ijzeren eg die gebruikt wordt op vlaschaards en lichtjes wippend over de grond gaat ? (*pupper, ...*)

Hoe noemt u

53. de eg met vijf balken en korte, dikke tanden die speciaal gebruikt wordt voor de eerste bewerking in het voorjaar om de hard opgedroogde ploegvoren fijn te maken. Het land wordt oppervlakkig goed verkruimeld terwijl de onderlaag voldoende vast blijft (voor bieten en vlas). (*kopegge, ...*)
54. een eg die aan een traktor is aangespannen ? (ill. 54)

55. Hoe noemt u
 - a) een eg waarmee men de grond fijner en vlakker legt bv. voor het zaaien van fijne zaden.
56. b) Hoe ziet die eg eruit ? (U mag eventueel verwijzen naar een eg die reeds in een vroegere vraag beschreven is.)
57. Hoe noemt u
 - a) een eg waarmee men meststoffen en zaaizaden in de grond werkt ?
58. b) Hoe ziet die eg eruit ? (U mag eventueel verwijzen naar een eg die reeds in een vroegere vraag beschreven is.)
59. Hoe noemt u
 - a) een eg waarmee men de grond rond de uitschietende vruchten losser maakt ?
60. b) Hoe ziet die eg eruit ? (U mag verwijzen ...)
61. Hoe noemt u
 - a) een eg waarmee men het onkruid bestrijdt ?
62. b) Hoe ziet die eg eruit ?
63. Hoe noemt u
 - a) een eg waarmee men het onkruid van tussen de jonge plantjes verwijdt ?
64. b) Hoe ziet die eg eruit ?
65. Hoe noemt u
 - a) een eg waarmee men in het voorjaar het land losmaakt dat op winter voor geploegd was ?
66. b) Hoe ziet die eg eruit ?
67. Hoe noemt u
 - a) een eg die men na het stoppelploegen op zwaardere grond gebruikt ?
68. b) Hoe ziet die eg eruit ?
69. Hoe noemt u
 - a) een eg die men op weiland gebruikt om oud gras en mos los te trekken en/of om molshopen en koemest te verdelen ?
70. b) Hoe ziet die eg eruit ?
71. Kent u in uw dialect het woord duizendpoter ? ja/nee
72. Hoe spreekt u het uit ?
73. Wilt u de eg die hiermee bedoeld wordt zo volledig mogelijk beschrijven ? (hoeveel balken en tanden, uit hout of ijzer, waarvoor gebruikt, enz.)

C. Onderdelen van de eg

74. Hoe noemt u het geheel van balken waaruit de eg bestaat ? (*raam, kassijn, ...*)

75. Hoe noemt u de rechte of lichtelijk gebogen, zwaardere balken waarin bij vierhoekige eggen de tanden meestal zijn aangebracht ? (ill. 16a)
76. Hoe noemt u de dunnere verbindingsbalkjes tussen de zwaardere balken van de rechthoekige eg waarin meestal geen tanden zitten ? (ill. 16b)
77. Hoe noemt u de rechte of lichtjes gebogen, zwaardere balken van de driehoekige eg ? (ill. 20a)
78. Hoe noemt u de tussenbalkjes bij de driehoekige eg waarin eveneens tanden zijn aangebracht ? (ill. 20b)
79. Hoe noemt u een egtand in het algemeen ?
80. Hoe noemt u een houten egtand ? (*tand*, ...)
81. Hoe noemt u een ijzeren egtand ? (*pin*, ...)
82. Hoe noemt u een kromme, spitse tand ?
83. Hoe noemt u een brede, kromme, lepelvormige tand ?
84. Hoe noemt u een tand die aan de onderzijde schoffelvormig verbreed is ?
85. Hoe noemt u een tand die de vorm heeft van een mes ?
86. Hoe noemt u een tand die van voren bol en aan de achterzijde hol is en die bovenaan breed is maar onderaan in een punt uitloopt ? (*ossehoortand*, ...)
87. Hoe noemt u het bovenste gedeelte van de egtand dat in het raam vastzit of er een eindje bovenuit steekt ? (*kop*, ...)
88. Hoe zegt u : de egtand is door veelvuldig gebruik afgesleten en is niet langer scherp. bv. De tand is
89. Hoe zegt u : de egtanden opnieuw puntig maken ? bv. De wagenmaker of de smid zal de egtanden binnenkort opnieuw moeten
90. Hoe zegt u : afgebroken of versleten tanden door nieuwe vervangen. bv. De wagenmaker of de smid moet dringend de eg ...
91. Hoe noemt u het touw waarmee men de eg bij het werken af en toe uit de grond licht ?
92. Hoe zegt u de eg oplichten om ze van onkruid te ontdoen of om ze te keren ?
93. Hoe noemt u de slee waarmee de eg wordt vervoerd ?
94. Hoe noemt u de slede-ijzers of sleepbeugels die soms op het raam van de enkele ijzeren eg aangebracht zijn om ze omgekeerd over het veld of over de weg te kunnen vervoeren ? (ill. 94)
95. Hoe noemt u de tandbeugel vooraan de eg die dient om de trekknuppel van het paard met de eg te verbinden en om de diepte van het eggen te regelen ? (*schakel*, *haal*, *kenne*, *kelf*, *kelft*, *kennof*, ...) (ill. 95a)
96. Hoe noemt u het ijzeren hamertje dat de tandbeugel aan de egbalk bevestigt ? (ill. 95b) (*marteel*, ...)

Hoe noemt u

97. de ring die in de tanden van de beugel gelegd wordt en met een haak in de ring van de trekknuppel grijpt ? (ill. 97) (*strop*, ...)
98. de verbinding tussen de eg en de trekknuppel van het paard die bestaat uit 2 haken met daartussen een schakel ? (ill. 98)
99. Kent u nog andere trekinrichtingen ? Welke ? Hoe noemt u ze ?

D. Werken met de eg

Hoe zegt u :

100. werken met de eg ?
101. a) de eg diep laten werken ?
102. b) de eg ondiep laten werken ?
103. eggen met de tanden van de eg schuin naar voren gericht zodat ze diep in de grond gaan ? (ill. 103) (*eggen met de volle eg*, *eggen met de scherpe hoek*, *schorpen*, *schorpers eggen*, ...)
104. eggen met de tanden van de eg schuin naar achteren gericht (tegen de trekrichting in), zodat ze slechts oppervlakkig in de grond gaan ? (ill. 104) (*deinzen*, *achterwaarts eggen*, ...)
105. Met een rechthoekige eg kan men ook eggen met de tanden van de eg zijwaarts gericht ? Hoe noemt u dat ? (*half scherp eggen*, *met de botte hoek eggen*, *met de noesche/aarsche hoek eggen*, ...)

Hoe zegt u :

106. een akker in de lengte eggen ? (ill. 106)
107. een akker in de breedte eggen ? (om de ploegvoren te breken of om hem van onkruid te zuiveren. Meestal egt men dan nog eens in de lengte. (ill. 107)
108. Voor de bewerking van stoppeland of voor de onkruidbestrijding egt men soms in de lengte en in de breedte. Hoe zegt u : in de lengte en in de breedte eggen ? (*in zijn kruis eggen*, ...)
109. Hoe zegt u : schuin (in de lengte of in de breedterichting) over de akker eggen ? (ill. 109) (*overhoeks*, *overnoesch*, ...)

Hoe noemt u :

110. de manier van eggen waarbij men telkens naar de volgende aangrenzende zijde gaat, zodanig dat de egbanen elkaar kruisen en de akker dus dubbel bewerkt wordt ? (ill. 110) (*kruiselings overhoeks*, ...)
111. de wijze van eggen waarbij u met de eg voortdurend rond de akker gaat ?

Hoe zegt u :

112. a) in het midden van de akker beginnen eggen en naar de kanten toe werken ? (ill. 112)

113. b) aan de kanten beginnen en naar het midden toe eggen ? (ill. 113)
114. eggen op zo'n manier dat men elke egstrook na het keren voor de helft overegt ? Op deze wijze wordt de grond tweemaal door de egtanden bewerkt. (*dubbel eggen, ...*)
115. heen en terug eggen zodat de ene egbaan onmiddellijk (soms met een kleine overlapping) bij de vorige aansluit ?

Hoe noemt u :

116. de wijze van eggen waarbij men tussen de eerste en de tweede gang een strook overlaat die dan bij de derde gang wordt geëgd ? (*met vollen eggen, met een wending, ...*)
117. die wijze van eggen waarbij men twee stroken overlaat, zodat men de wendakker twee à drie maal egt (ill. 117) (*met dubbele volle of wending, ...*)

Hoe zegt u :

118. de wortels van onkruid of de stoppels uiteggen ?
119. eggen op de ploegvoor ? (*opentrekken, ...*)
120. eggen om de akker klaar te maken voor het zaaien ?
121. zaad ineggen ?
122. de akker effen eggen ?
123. een weide eggen ?
124. Kent u nog andere egbewerkingen ? Welke ? Hoe noemt u ze ?

Hoe zegt u :

125. het te diep door de grond gaan van de voorste tanden omdat de eg te lang is aangespannen ? (ill. 125) (*op de kop werken, ...*)
126. het niet of nauwelijks door de grond gaan van de voorste tanden omdat de eg te kort is aangespannen ? (ill. 126) (*zich luchten, opwerken, ...*)

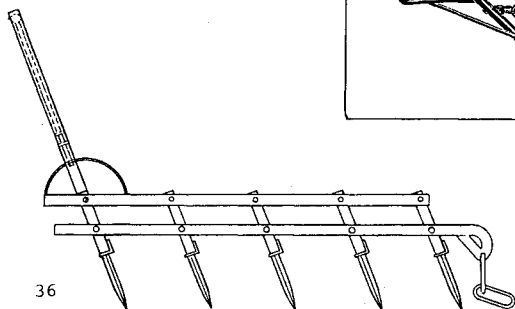
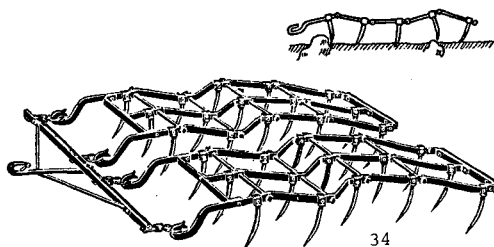
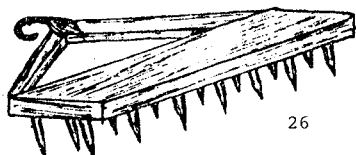
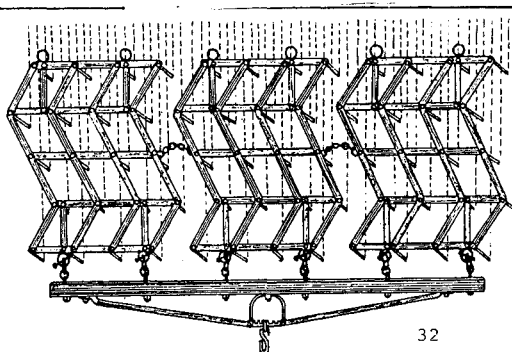
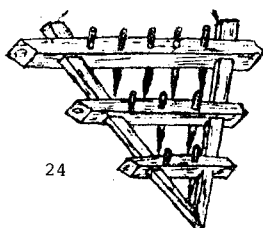
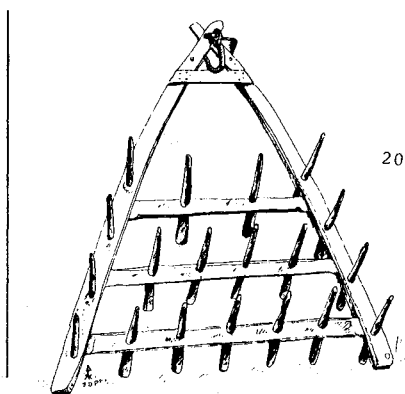
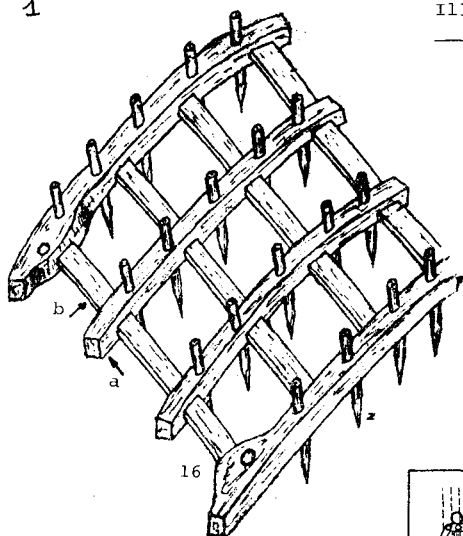
E. Schijfeggen (worden vooral op zware grond gebruikt)

Hoe noemt u :

127. de eg die door een paard wordt voortgetrokken en die bestaat uit 2 assen die een stompe hoek ten opzichte van elkaar vormen en waarop schotelvormige stalen schijven op gelijke afstand van elkaar bevestigd zijn ? (ill. 127)
128. de eg die aan een traktor wordt bevestigd en die bestaat uit 2 assen die een stompe hoek ten opzichte van elkaar vormen en waarop schotelvormige stalen schijven op gelijke afstand van elkaar bevestigd zijn ? (ill. 128)
129. de eg die eveneens bestaat uit twee assen die een stompe hoek ten opzichte van elkaar vormen, maar waarbij op elke as vleugelvormige messen zijn bevestigd ? (ill. 129)

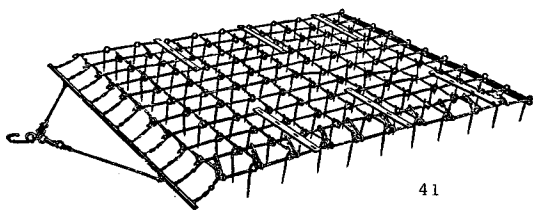
130. de eg die bestaat uit tweemaal twee assen met schijven ? (ill. 130)

131. Hoe zegt u : werken met de schijfeg ?

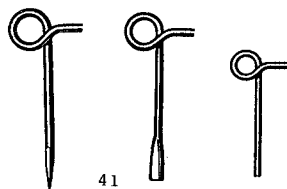

Voor illustratie 31 :
zie illustraties blz. 5

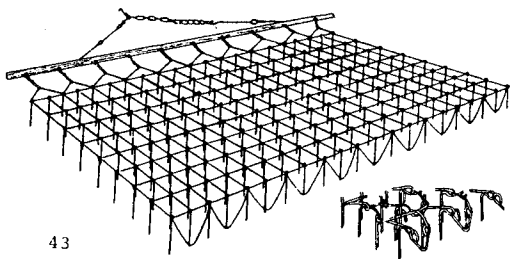

41

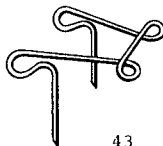

41

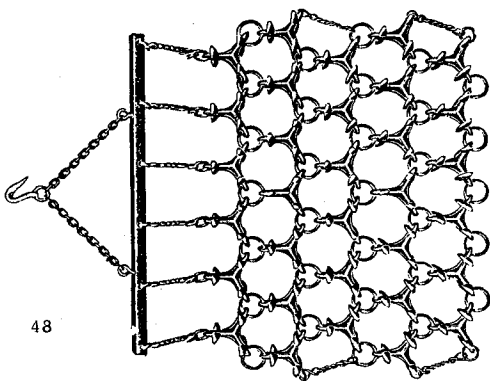
2

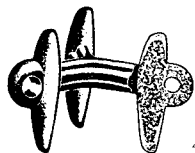
43

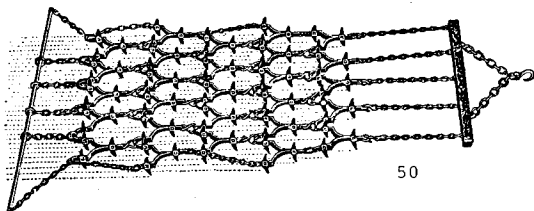
43

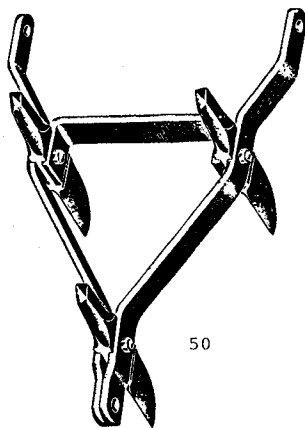
48

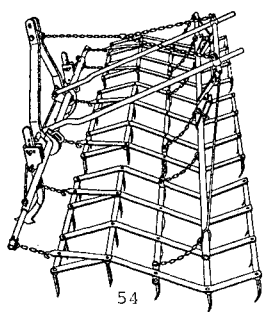
48

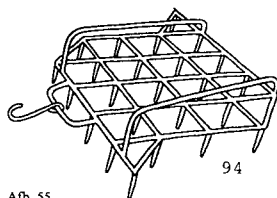
50

50

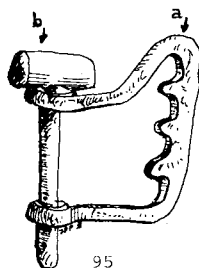

54

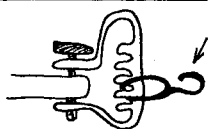

94

Afb. 55.

95

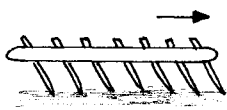
97

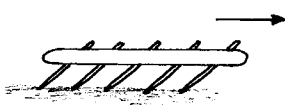
98

eg

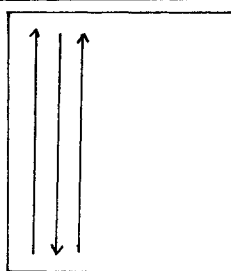
trekknuppel
paard

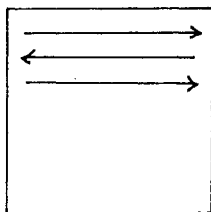
103

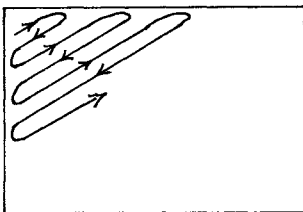
104

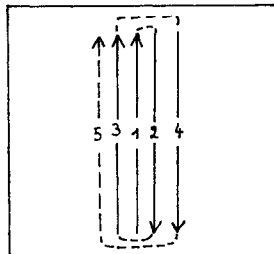
106

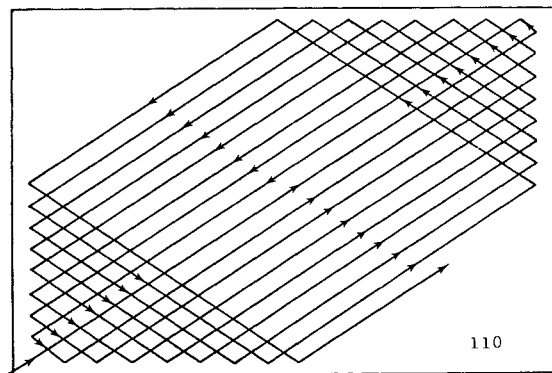
107

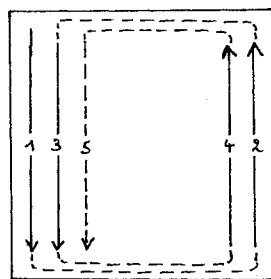
109

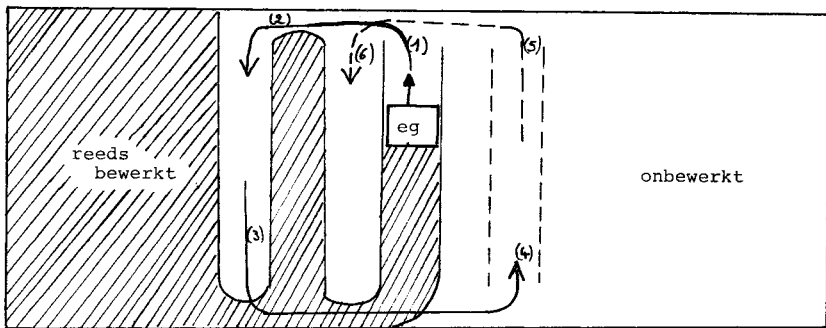
112

110

113

117

